

Az Egyházi Kulturális Javak Pápai Bizottságának dokumentumgyűjteménye elérhető magyar nyelven

(részben átvéve az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ honlapjáról)

A Római Katolikus Egyház kánonjogi törvényei, valamint az egyes egyházmegyek zsinati határozatai rögzítik az egyházi tulajdonban lévő műtárgyállomány védelmének és gondozásának kötelezettségét. Napjaink hivatalos egyházi szemlélete ezeket a felbecsülhetetlen értékeket az „egész egyház kulturális örökségé”-nek tekinti, és őrzésüket a legmagasabb hierarchikus szintről szorgalmazza.

II. János Pál pápa 1988-ban, **„Pastor bonus”** című apostoli konstitúciójával újjászervezte a Római Kúriát, ennek keretében létrehozta az **„Egyházi Kulturális Javak Pápai Bizottságá”**-t (Pontificia Commissione i Beni Culturali della Chiesa). Ez az új Pápai Bizottság az 1924-ben, XI. Pius pápa által alapított Olaszországi Központi Ars Sacra Bizottság, valamint az 1955-ben, XII. Pius által létesített Olaszországi Egyházi Levéltárak Pápai Bizottság helyére lépett, immár a világegyház egészének kulturális értékeire irányítva a figyelmet. A **Konstitúció** rámutat azokra a sajátos szempontokra, amelyeket az új Pápai Bizottságnak szerte a világon szorgalmaznia kell.

Általánosságban „a kincsek”, vagyis olyan értékek védelméről szól, amelyeket - bármely művészeti ághoz is tartozzanak - a lehető legnagyobb igyekezettel kell

megőrizni. Különösen figyelmet kell szentelni azoknak az alkotásoknak, amelyeknek „sajátos használata már megszűnt, vagyis istentiszteleti célokra már nem használnak fel”. Ebben az

esetben ezeket a tárgyakat „egyházi múzeumokban, vagy más helyeken, megfelelő módon, közszemlére kell kihelyezni”. Amint az, „a kincsek” védelmére vonatkozó hat cikkelyből (99-104) kitűnik, a szóban forgó meghatározás magában foglalja a történelmi értékeket is, amelyek alatt a Konstitúció olyan „dokumentumokat és segédeszközöket” ért, amelyek őrzését a levéltárak és a könyvtárak „hozzáértő személyzetére” kell bízni, nehogy azok elvesszenek. Fel kell figyelniük a Konstitúció latin kifejezésére: „ne pereant”, azaz „el ne pusztuljanak”.

Ugyancsak figyelemre méltó, hogy a **Pápai Bizottságnak** segítséget kell nyújtania a helyi egyházak és rész-szervezetek számára, hogy azok múzeumokat, levéltárakat és könyvtárakat alapíthassanak, a „fennhatósági területükön fellelhető művészeti és történelmi jellegű kincsek méltó és megfelelő összegyűjtésére és őrzésére”. Ennek célja nyilvánvaló: nevezett értékeket „mindazok számára hozzáférhetővé kell tenni, akik azok iránt érdeklődnek”.

Hazánkban a nemzeti örökséget és az egyetemes kultúrát képviselő műtárgy-állomány jelentős része egyházi tulajdonban van.

Az elmúlt évtizedek alatt az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ (OKGyK) céltudatosan törekedett arra, hogy minden egyházmegyében megvalósuljanak a központi gyűjtemények. Az önálló kiállításokon és rendezvényeken

bemutatott tárgyak reprezentálják a székesegyházak, érseki- és püspöki paloták, szerzetesrendek gyűjteményeinek féltve őrzött kincseit, hangsúlyozva, hogy az egyházi és világi mecénatúra a művészi értékek legjavát hozta létre.

Az OKGyK kiemelten fontosnak tartja, hogy az egyes gyűjteménytípusok evangelizációs szerepét és tevékenységét leíró, valamint az egyház kulturális javaival kapcsolatos római dokumentumok elérhetőek legyenek magyar nyelven. Ezért 1998-ban lefordította **„Az egyházi levéltárak szerepe a lelkipásztori életben”** című körlevelet, amely Vatikánvárosban 1997-ben jelent meg. 2006-ban magyar nyelven elérhetővé vált **„Az egyházi kulturális javak leltározásának és katalógizálásának szükségessége és sürgőssége”** című körlevél. Ezt a két dokumentumot a Szent István Társulat nyomtatásban is megjelentette, de a csekély példányszám nem elégítette ki a keresletet, ezért hamarosan interneten, a Társulat honlapján is olvashatóvá vált.

Az OKGyK igazgatója - dr. Varga Lajos váci segédpüspök - és munkatársai az elmúlt években elvégezték a további öt dokumentum fordítását. A teljes dokumen-

tumgyűjtemény olvasható (pdf formátumban) az OKGyK honlapján (www.okgyk.hu), a két korábbi fordítás eredeti helyéről, a Szent István Társulat honlapjáról került bekötésre. Az OKGyK honlapján megtalálhatók a kapcsolatok a Vatikán angol, német, és olasz nyelvű honlapjain a teljes dokumentumgyűjteményre.

A dokumentumok, meg-

jelenési sorrendben:

- A leendő papok képzése az egyház kulturális javai irányában tanúsított figyelemre (1992. Október 15.)
- Egyházi könyvtárak szerepe az egyház missziójában (1994. Március 19.)
- Az egyház és a szerzetescsaládok kulturális öröksége (1994. Április 10.)
- Az egyházi levéltárak szerepe a lelkipásztori életben (1997. Február 2.)
- Az egyházi kulturális javak leltározásának és katalógizálásának szükségessége és sürgőssége (1999. December 8.)
- Az egyházi múzeumok pasztorális szerepe (2001. Augusztus 15.)
- A megszentelt élet és az apostoli élet társasága intézményei kulturális javainak leírása: néhány gyakorlati iránymutatás (2006. Szeptember 15.)

A dokumentumok között találhatók olyanok, amelyek kifejezetten a Katolikus Egyház struktúrájába illeszkednek (pl. a szerzetescsaládok kulturális örökségével, illetve a megszentelt élet és az apostoli élet társasága intézményei kulturális javaival kapcsolatosak), de a további dokumentumok (egyházi levéltárak, könyvtárak, muzeális gyűjtemények valamint a kulturális javak katalógizálása és leltáro-

zása) **hasznosak lehetnek valamennyi történelmi egyházban a kulturális javakkal tevékenykedő munkatársaknak is.**

Megemlítjük, hogy az Egyházi Tanítóhivatal szakrális művészettel kapcsolatos szöveges dokumentumai is megtalálhatók az OKGyK honlapján.

Végezetül felhívánk a figyelmet **„Az egyházi kulturális javak leltározásának és katalogizálásának szükségessége és sürgőssége”** című körlevél egyik lábjegyzetére:

„Az Egyházi Kulturális Javak Pápai Bizottsága első plenáris ülésének résztvevő-éhez szóló, 1995. október 12-i beszédében II. János Pál pápa a következőképpen határozza meg a „kulturális javak” fogal-

mát: „mindenekelőtt az Egyház küldetésének szolgálatába állított festészeti, szobrászati, építészeti, zeneművészeti és mozaik alkotások. Ezekhez járulnak még az egyházi könyvtárakban elhelyezett könyvek és az egyházi közösségek levéltáraiban őrzött történelmi dokumentumok. E fogalom körébe tartoznak végül a tömegkommunikációs eszközök által terjesztett vagy előállított irodalmi és színművészeti alkotások és filmek”. (L'Osservatore Romano, 1995. október 13., 5.). *Vö. Codex Iuris Canonici (=CIC) 1189. kánon.*

Az Országos Katolikus Gyűjteményi
Központ munkatársai

